

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

**Рўйхатга олинди
№ МО 10-221
2020 йил**

**Ўзбекистон Республикаси Олий ва
ўрта махсус таълим вазирининг
2020 йил “ 7 ” декабрь даги
648 - сонли буйруғи билан
тасдиқланган.**

«ТАЪЛИМ ТИЗИМИ МЕНЕЖМЕНТИ»

йўналиши бўйича олий таълим муассасалари раҳбар кадрларини
қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсининг ўқув дастури

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ОЛИЙ ТАЪЛИМ ТИЗИМИ ПЕДАГОГ ВА РАЎБАР КАДРЛАРИНИ ҚАЙТА
ТАЙЁРЛАШ ВА УЛАРНИНГ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШНИ ТАШКИЛ
ЭТИШ БОШ ИЛМИЙ - МЕТОДИК МАРКАЗИ

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсининг ўқув дастури Олий, ўрта махсус ва профессионал таълим йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашининг

2020 йил 30-октябрдаги 6- сонли баённомаси билан маъқулланган.

Тузувчилар: “Олий таълимда ўқув жараёнини ташкил этиш ва бошқаришни автоматлаштириш” модули: ю.ф.н., проф. В.Топилдиев, т.ф.н., доц. Б.Усмонов, т.ф.н., доц. Р.Хабибуллаев, т.ф.н., доц. Д.Иргашева, т.ф.н., доц. В.Ҳамидов, А.Абдуллаев.

“Раҳбарнинг инновацион ва коммуникатив компетентлигини ривожлантириш” модули: п.ф.д., проф. Н.Муслимов, с.ф.н. У.Азизов, п.ф.ф.д. (PhD) А.Джураев, катта ўқитувчилар Р.Ишмухамедов, Ф.Бойсариева, Н.Джабборова, С.Гаджибаева, У.Гиясова.

“Тизимли таҳлил ва қарор қабул қилиш асослари” модули: т.ф.н., доц. В.Каримова, и.ф.ф.д. (PhD) А.Холов, И.Исомов.

“Махсус фанлар” модули: п.ф.д., проф. Ф.Закирова, и.ф.д., проф. Р.Нурибетов, и.ф.д., проф. Ф.Назарова, и.ф.д., проф. Т.Шодиев, и.ф.д., проф. С.Меҳмонов, Қ.Абдурахимов.

Такризчилар: и.ф.д., проф. М.Маҳкамова,
п.ф.д., проф. Н.М.Эгамбердиева.

Ўқув дастури Бош илмий-методик марказ Илмий-методик Кенгашининг қарори билан тасдиққа тавсия қилинган. (2020 йил 17 августдаги 3 - сонли баённома)

КИРИШ

Дастур Ўзбекистон Республикасининг 2020 йил 23 сентябрда тасдиқланган “Таълим тўғрисида”ги Қонуни, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги ПФ-4947-сон, 2019 йил 11 июлдаги “Олий ва ўрта махсус таълим соҳасида бошқарувни ислоҳ қилиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-5763-сон, 2019 йил 27 августдаги “Олий таълим муассасалари раҳбар ва педагог кадрларининг узлуксиз малакасини ошириш тизимини жорий этиш тўғрисида”ги ПФ-5789-сон, 2019 йил 8 октябрдаги “Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги ПФ-5847-сон ва 2020 йил 29 октябрдаги “Илм-фанни 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги ПФ-6097-сонли Фармонлари ҳамда 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли, 2019 йил 11 июлдаги “Олий ва ўрта махсус таълим тизимида бошқарувнинг янги тамойилларини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-4391-сонли, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 23 сентябрдаги “Олий таълим муассасалари раҳбар ва педагог кадрларининг малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги 797-сонли Қарорларида белгиланган устувор вазифалар мазмунидан келиб чиққан ҳолда тузилган бўлиб, у замонавий талаблар асосида қайта тайёрлаш ва малака ошириш жараёнларининг мазмунини такомиллаштириш ҳамда олий таълим муассасалари раҳбар кадрларининг касбий компетентлигини мунтазам ошириб боришни мақсад қилади.

Дастур мазмунида кредит модул тизими ва ўқув жараёнини ташкил этиш, “Рақамли университет” модели ва олий таълим жараёнини бошқаришнинг ахборот тизимлари, таълим менежерининг инновацион компетентлиги, махсус мақсадларга йўналтирилган инглиз тили, таълим бошқарувида тизимли таҳлил, олий таълимда стратегик қарорлар қабул қилиш ва жамоатчилик назорати шунингдек, олий таълимда сифат маданиятини ривожлантириш масалалари қамраб олинади.

Дастур доирасида берилаётган мавзулар тингловчиларда олий таълимни ривожлантиришнинг замонавий тенденциялари, Университет 3.0 модели ва инновацион фаолиятни ривожлантириш, олий таълимда инсон ресурсларини бошқариш, таълим менежментида PR – механизми шунингдек, молиявий ўз-ўзини таъминлаш жараёнида таълим муассасалари фаолиятини ташкил этиш ва

бошқариш соҳасидаги зарурий янги билим, кўникма ва малакаларни ҳамда компетенцияларни ўзлаштиришга хизмат қилади.

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курси қуйидаги ўқув модулларидан иборат:

I. Олий таълимда ўқув жараёнини ташкил этиш ва бошқаришни автоматлаштириш

Кредит модули тизими ва ўқув жараёнини ташкил этиш.

“Рақамли университет” модели ва олий таълим жараёнини бошқаришнинг ахборот тизимлари.

II. Раҳбарнинг инновацион ва коммуникатив компетентлигини ривожлантириш

Таълим менежерининг инновацион компетентлиги.

Махсус мақсадларга йўналтирилган инглиз тили.

III. Тизимли таҳлил ва қарор қабул қилиш асослари

Таълим бошқарувида тизимли таҳлил.

Олий таълимда стратегик қарорлар қабул қилиш ва жамоатчилик назорати.

IV. Мухсус фанлар

Олий таълимни ривожлантиришнинг замонавий тенденциялари.

Университет 3.0 модели ва инновацион фаолиятни ривожлантириш.

Олий таълимда инсон ресурсларини бошқариш.

Таълим менежментида PR – механизми.

Молиявий ўз-ўзини таъминлаш жараёнида таълим муассасалари фаолиятини ташкил этиш ва бошқариш.

V. Малакавий аттестация

Курснинг мақсади ва вазифалари

“Таълим тизими менежменти” курсининг мақсади – таълим муассасаларида фаолият кўрсатаётган раҳбар кадрларнинг касбий компетентлигини шакллантириш асосида уларда таълим-тарбия жараёнларини самарали бошқариш малакаларини эгаллашларига қаратилган.

“Таълим тизими менежменти” курсининг вазифаси – тингловчиларда таълим-тарбия жараёнларини ташкил этишнинг меъёрий-ҳуқуқий асосларини ўзлаштириш, таълим муассасасида бошқарув фаолиятини ташкил этиш ва олиб бориш бўйича амалий кўникма ва малакаларни шакллантиришга қаратилган.

Курс якунида тингловчиларнинг билим, кўникма ва малакаларига ҳамда компетенцияларига қўйиладиган талаблар:

“Таълим тизими менежменти” қайта тайёрлаш ва малака ошириш курси бўйича тингловчиларнинг билим, кўникма ва малакаларига ҳамда компетенцияларига қўйиладиган талаблар раҳбар кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш мазмуни, сифати ва уларнинг тайёргарлиги ҳамда компетентлигига қўйиладиган умумий малака талаблари билан белгиланади.

Махсус фанлар бўйича тингловчилар қуйидаги янги билим, кўникма, малака ҳамда компетенцияларга эга бўлишлари талаб этилади:

Тингловчи:

- олий таълимни ривожлантиришнинг замонавий тенденцияларини;
- Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини;
- Болонья жараёни ва унинг хусусиятларини;
- Ўзбекистон Республикаси олий таълими тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясининг мақсадли кўрсаткичларини;
- янги авлод университетларини яратиш ва ривожлантириш бўйича хорижий тажрибани;
- Илм-фанни 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини;
- Университет 3.0 модели ва унинг самарадорлигини;
- таълим тизимида инновацион фаолиятни ташкил қилишнинг хориж тажрибасини;
- олий таълимнинг замонавий инновацион моделлари ва унинг самарадорлигини;
- олий таълим тизимида инновацион фаолиятни ривожлантириш стратегиясини;
- глобал инновацион индекс ва унинг моҳиятини;
- олий таълимда инсон ресурсларини бошқаришнинг назарий-услубий асосларини;
- олий таълимда инсон ресурслари салоҳияти ва савиясига таъсир этувчи омилларни;
- кадрлар савиясини назорат қилишда (Self Performance Appraisal ва KPI) механизмларини;

- олий таълим тизимида ҳамкорликни ташкил этишнинг ташкилий-ҳуқуқий асосларини;
- кадрлар тайёрлашни прогнозлашни;
- таълим муассасасини ўзини ўзи молиялаштириш тизимида ўтишнинг йўллари;
- инновацион ишланмалар ва стартап лойиҳаларни молиялаштиришни **билиши** керак.

Тингловчи:

- олий таълим соҳасида давлат-хусусий шерикликни ривожлантириш;
- илм-фан соҳасида бошқарув тизимини такомиллаштириш;
- илм-фанда ўзини ўзи бошқариш тизимини ривожлантириш;
- илм-фан тараққиётига кўмаклашувчи замонавий ахборот муҳитини шакллантириш;
- университет 3.0 моделининг ташкил қилишнинг хориж тажрибасини амалиётга жорий қилиш;
- персонални стратегик режалаштириш;
- меҳнат бозоридаги хорижий ва маҳаллий тенденцияларни инобатга олиш;
- инсон ресурсларини бошқаришнинг илғор хорижий тажрибалари ва улардан республикамиз ОТМларида фойдаланиш;
- олий таълим муассасаси, битирувчи-мутахассис ва кадрлар буюртмачиси ўртасидаги ҳамкорликнинг тўғри йўлга қўйиш;
- илм-фан ва илмий фаолиятни молиялаштириш тизимини такомиллаштириш ҳамда молиялаштириш манбаларини диверсификациялаш;
- молиявий таъминоти манбаалари бўйича даромадлар ва ҳаражатларни режалаштириш бўйича **кўникма ва малакаларга** эга бўлиши лозим.

Тингловчи:

- олий таълим тизимининг инвестициявий жозибадорлигини ошириш;
- илм-фанда ўзини ўзи бошқариш тизимини ривожлантириш орқали давлат ва илмий ташкилотлар ўртасида ижтимоий шерикликни ривожлантириш ҳамда унинг доирасида лойиҳаларни амалга ошириш;
- университет 3.0 модели асосида “Фан-таълим-ишлаб чиқариш” интеграцияси муаммоларини ечиш;

- Университет-3.0 модели асосида ОТМ мавжуд муаммоларини ҳал этиш борасида чора-тадбирлар ишлаб чиқиш;
- олий таълимда инсон ресурсларини компьютер дастурлари орқали режалаштириш;
- инсон ресурсларини бошқаришнинг илғор хорижий тажрибалари ва улардан республикамиз ОТМларида фойдаланиш;
- таълим муассасаларини ўзини-ўзи молиялаштириш тизимида ўқув, услубий, илмий, маънавий, маърифий ва ташкилий фаолиятини молиявий таъминотини ташкил этиш;
- олий таълим муассасасининг маблағларини тўғри режалаштириш, улардан мақсадли ва оқилона фойдаланиш *компетенцияларига* эга бўлиши лозим.

Курс ҳажми

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курси 288 соатни ташкил этади. Бунда ўқув дастурининг 144 соат ҳажми ишдан ажралмаган ҳолда мустақил малака ошириш усуллари асосида, 144 соати тўғридан-тўғри (бевосита) малака ошириш шаклида ишдан ажраган ҳолда амалга оширилади. Малака оширишнинг бевосита шаклида бир ҳафтадаги ўқув юкламасининг энг юқори ҳажми 36 соатни ташкил этади. Аттестациядан муваффақиятли ўтган курс тингловчиларига Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июндаги ПФ-4732-сон Фармони 3-илоvasи билан тасдиқланган давлат намунасидаги малака аттестати берилади.

“ТАЪЛИМ ТИЗИМИ МЕНЕЖМЕНТИ” ҚАЙТА ТАЙЁРЛАШ ВА МАЛАКА ОШИРИШ КУРСИНИНГ ЎҚУВ МОДУЛЛАРИ ВА УЛАРНИНГ МАЗМУНИ

I. Олий таълимда ўқув жараёнини ташкил этиш ва бошқаришни автоматлаштириш

1.1. Кредит модуль тизими ва ўқув жараёнини ташкил этиш.

Хорижий давлатлардаги кредит таълим тизимлари: Америка Қўшма Штатлари кредит тизими (USCS), Кредитларнинг тўплаш ва ўтказишнинг Британия тизим (CATS), Европа кредит тизими (ECTS), Университет кредитларини ўтказишнинг Осиё - тинч океани тизими (UCTS). Кредит тизими асосида таълим жараёнларини ташкил этиш ва унинг сифатини таъминлашнинг инновацион методлари. Кредит-модуль тизимида талабаларнинг мустақил ишини

режалаштириш ва ташкил қилиш. Кредит-модуль тизимида педагоглар фаолияти. Кредит-модуль тизимида ўқув жараёнининг услубий таъминоти. Силлабус. Таълим натижалари (Блум таксономияси асосида). Билим даражалари. Таълим натижаларини баҳолаш усуллари.

Таълим соҳасини бошқаришнинг ҳуқуқий асослари. Таълим соҳасига оид қонун ҳужжатлари ва уларнинг мазмуни. Педагог ходимларнинг меҳнат муносабатларини тартибга солиш. Таълим муассасаларида коррупцияни олдини олиш ва унга қарши курашишнинг ҳуқуқий ва маънавий-маърифий асослари.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Олий таълим тизимида оид қабул қилган фармонлари, қарорлари ва фармойишлари. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Олий таълим тизимида тегишли норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари.

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг таълим-тарбия жараёнини ташкил этишга оид норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари. Давлат таълим стандартлари, Тегишли таълим (мутахассислик) йўналишлари бўйича давлат таълим стандарти, ўқув режалар ва фан дастурлари ва уларга қўйиладиган талаблар. Ўзбекистон Республикаси таълим муассасаларини давлат аккредитациясидан ўтказиш тартиби, таълим сифати назорати.

Таълим жараёнини ташкил этишда норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни қўллаш амалиёти ҳамда раҳбар ва педагог кадрларнинг қонун ижодкорлиги ва ташаббускорлиги.

1.2. “Рақамли университет” модели ва олий таълим жараёнини бошқаришнинг ахборот тизимлари.

Рақамли университет моделлари. Таълим жараёнида олий таълим муассасаларидан олинадиган турли хил ҳисобот ва маълумотлар сонини кескин камайтириш, уларни тайёрлашнинг қоғоз шаклидан воз кечиш орқали бошқарув тизимини рақамлаштириш.

Олий таълим жараёнларини бошқариш ахборот тизимининг “Маъмурий бошқарув”, “Ўқув жараёни”, “Илмий фаолият”, “Молиявий бошқарув ва статистика” ички тизимлари.

Олий таълим тизимида ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланиш бўйича хорижий тажриба. Олий таълим муассасаларининг ахборот-коммуникация технологиялари инфратузилмаси. Олий таълим бошқарувида ахборот технологиялари ва тизимларининг қўлланилиши. Олий таълим тизимида давлат хизматлари.

Рақамли кутубхона. Ахборот тизимларининг электрон ҳукумат платформалари билан интеграцияси. Таълимда булутли технологиялар.

II. Раҳбарнинг инновацион ва коммуникатив компетентлигини ривожлантириш

2.1. Таълим менежерининг инновацион компетентлиги.

Инновацион компетентлик ва унинг ўзига хос хусусиятлари. Замонавий таълим менежерининг инновацион компетентлиги мазмун ва моҳияти. Таълим жараёнини инновацион ташкил этиш ва бошқаришда халқаро тажрибалар. Инновацион компетентликни шаклланиш босқичлари. Инновацион компетентлик – инновацион фаолиятнинг пойдевори сифатида. Таълим менежерининг инновацион фаолиятига аксиологик, акмеологик, креатив, деонтологик ва рефлексив ёндашувлар. Таълим менежери фаолиятини илмий ташкил этишнинг ўзига хос хусусиятлари. Инновацион ривожланиш ва новаторлик ғояларини қўллаб-қувватлаш мазмуни, шакл ва усуллари. Инновацион фаолиятда педагогик маҳоратнинг роли. Таълим менежери фаолиятини ташкил этишнинг инновацион шакллари (медиа алоқа, веб. мулоқот, электрон қабул ва бошқалар). Таълим менежери фаолиятини интерактив воситаларни қўллаган ҳолда ноанъанавий тарзда инновацион ташкил этиш воситалари: аудиовизуал воситалар, медиа алоқа, веб, мулоқот, эвристик суҳбат ва бошқалар. Таълим менежери касбий компетентлигини баҳолаш индикаторлари ва унга инновацион ёндашув. Таълим менежерининг инновацион усуллар асосида такомиллаштириш. ОТМ фаолияти йўл харитасини тузиш ва амалга оширишда таълим менежерининг инновацион компетентлиги. Инновацион фаолият диагностикаси ва квалиметрияси. Бошқарув маданияти ва раҳбар маънавияти.

2.2. Махсус мақсадларга йўналтирилган инглиз тили.

Махсус мақсадларга йўналтирилган инглиз тили (English for Specific Purposes) – касб соҳасидан келиб чиқиб инглиз тилини ўргатиш. Касб соҳа вакиллари томонидан минимал грамматика (Present Indefinite Tense, Present Continuous Tense, Past Indefinite Tense, Future Indefinite Tense) ҳамда соҳага оид фаол сўзларни (минимал 400) ёддан билиши. Грамматика ва лексикани коммуникатив мақсадларда ўргатишга замонавий ёндашув. Инглиз тилида аутентик вазиятларни таҳлил қилиш. Тингловчиларда аутентик вазиятларга оид: e-mail ёзиш, сўзлашиш (илмий йўналиши ҳақида), тушуниш (жараённи тинглаб тушуниш) ва ўқиб тушуниш (газета ва журналлардаги касб соҳасига оид мақолани ўқиш) кўникмаларини ривожлантириш.

Соҳага йўналтирилган мавзуларда тил кўникмаларини ривожлантириш, мутахассислик фанларини хорижий тилда ўқитишни лойиҳалаштириш. Илмий тадқиқотларга йўналтирилган тил кўникмаларини ўзлаштириш, илмий матнларнинг резюмесини тайёрлаш, хорижий адабиётлар билан ишлаш. Хорижий мутахассислар билан мулоқот стереотиплари. Электрон хатлар ёзиш, хорижий тилда тақдиротлар тайёрлаш.

Кундалик ва ижтимоий ҳаётга оид мавзулар: Шахс ва шахсият. Озиқ-овқат. Сихат-саломатлик. Оилавий қадриятлар. Шаҳар ва қишлоқ ҳаёти. Дам олиш ва спорт билан шуғулланиш. Касб-хунар ва ишбилармонлик. Оммавий ахборот. Муносабатлар. Тиббиёт, илм-фан, замонавий технологиялар соҳасидаги этика масалалари.

Резюме тўлдириш, маданий ҳордиқ, телефонда суҳбат. Саёҳат ва туризм, транспорт соҳаси, бизнес фаолият, кашфиётлар, санъат, фан, таълим ва технология соҳаси, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш. Соҳага оид даврнинг энг долзарб муаммоларини ўрганиш, муҳокама ва таҳлил қилиш.

III. Тизимли таҳлил ва қарор қабул қилиш асослари

3.1. Таълим бошқарувида тизимли таҳлил.

Тизимли таҳлил ва тизимли ёндашувнинг асосий тушунчалари ва таърифлари. Тизимли таҳлил объекти сифатида муаммо. Тизимли таҳлил предмети сифатидаги тизим. Тизимли таҳлилни ишлаб чиқиш ва шакллантириш босқичлари. Тизимли таҳлилнинг вазифалари ва принциплари. Тизимий таҳлил ғояси.

Олий таълимдаги муаммолар. Муаммони ҳал қилиш методологияси. Муаммони аниқлаш. Муаммоларни бартараф этиш. Муаммони ҳал қилиш усуллари. Сифатли қарорлар қабул қилиш усуллари.

Тизимли ёндашув ва тизимли тафаккур. Аналитик фикрлаш.

3.2. Олий таълимда стратегик қарорлар қабул қилиш ва жамоатчилик назорати.

Олий таълим тизимини ривожлантиришнинг стратегик мақсадлари ва устувор йўналишлари. Олий таълимда стратегик қарорлар қабул қилиш. Глобал пандемия шароитида оптимал қарорлар қабул қилиш усуллари. Ноаниқлик шароитида қарорлар қабул қилиш. Олий таълим муассасаларида жамоатчилик назоратининг замонавий механизмларини жорий этиш. ОТМларда жамоатчилик кенгашлари фаолиятини такомиллаштириш. Бошқарув қарорлари самарадорлигини баҳолашга инновацион ёндашув. ОТМларда бошқарув

қарорлари қабул қилиш тизимининг очиклиги ва шаффофлигини таъминлаш. ОТМларда стратегик қарорлар қабул қилишда рискларни баҳолаш.

Глобал пандемия шароитида ОТМларда жамоатчилик назоратини амалга оширишга инновацион ёндашув. ОТМларда стратегик режалаштириш ва прогнозлаштириш (foresight). ОТМларда бошқарув қарорлари қабул қилишга таъсир этувчи омиллар таҳлили. ОТМларда бошқарув қарорлари самарадорлигини баҳолаш. Олий таълим жараёнини бошқаришда қарорлар қабул қилиш технологиялари. Бошқарув қарорлари самарадорлигини баҳолашда тизимли таҳлилдан фойдаланиш. Олий таълимда халқаро стандартлар асосида юқори малакали, креатив ва тизимли фикрлайдиган, мустақил қарор қабул қила оладиган кадрларни тайёрлаш.

IV. Махсус фанлар

4.1. Олий таълимни ривожлантиришнинг замонавий тенденциялари.

Олий таълимни ривожлантиришнинг замонавий тенденциялари. Олий таълимнинг глобаллашуви ва уни халқаролаштириш. Олий таълим муассасасининг инновацион ривожланиш стратегияси. Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепцияси. Ўзбекистон Республикаси университетларининг жаҳон ҳамжамиятига интеграцияси. Болонья жараёни ва унинг хусусиятлари. Жаҳон университетлари рейтинги. Янги авлод университети: вазифаси, тузилиши, тамойиллари ва ўзига хос хусусиятлари. Янги авлод университетларини яратиш ва ривожлантириш бўйича хорижий тажриба. Олий таълим соҳасида давлат-хусусий шерикликни ривожлантириш. Олий таълим тизимининг инвестициявий жозибadorлигини ошириш, халқаро миқёсда танилиши ва рақобатбардошлигини таъминлаш. Ўзбекистон Республикаси олий таълими тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясининг мақсадли кўрсаткичлари.

4.2. Университет 3.0 модели ва инновацион фаолиятни ривожлантириш.

Илм-фанни 2030 йилгача ривожлантириш концепцияси. Концепциянинг мақсадли кўрсаткичлари ва индикаторлари. Илм-фанни ривожлантиришнинг устувор йўналишлари. Илм-фан соҳасида бошқарув тизимини такомиллаштириш. Олий таълим муассасаларининг илмий-инновацион фаолияти самарадорлигини баҳолашга йўналтирилган миллий рейтинг тизимини жорий этиш. Илм-фанда ўзини ўзи бошқариш тизимини ривожлантириш орқали давлат ва илмий ташкилотлар ўртасида ижтимоий шерикликни ривожлантириш ҳамда унинг

доирасида лойиҳаларни амалга ошириш. Илм-фанни ривожлантиришнинг замонавий инфратузилмасини яратиш. Илм-фан тараққиётига кўмаклашувчи замонавий ахборот муҳитини шакллантириш.

Олий таълимда инновация турларини таснифи. Университет 3.0 модели ва унинг самарадорлиги. Учинчи авлод университетларининг еттига ўзига хос хусусиятлари. Глобал инновацион индекс ва унинг моҳияти. Олий таълимнинг замонавий инновацион моделлари ва унинг самарадорлигини баҳолаш усуллари. Олий таълим рақобатбардошлигини таъминлашда Университет 3.0 моделининг ўрни. Иқтисодий модернизациялаш шароитида таълим тизимида инновацион фаолиятни ташкил қилишнинг шакллари. Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимида инновацион фаолиятни ривожлантиришнинг замонавий ҳолати ва унинг ривожланиш тенденциялари. Ўзбекистон таълим тизимида инновацион фаолиятни ривожлантиришга таъсир қилувчи омиллар ва уларнинг таснифи. Жаҳон иқтисодий глобаллашуви шароитида таълим тизимида инновацион фаолиятни ташкил қилишнинг хориж тажрибаси: Университет 3.0 модели – мақсади ва миссияси. “Фан-таълим-ишлаб чиқариш” интеграцияси муаммолари ва унинг Университет 3.0 моделидаги ечимлари. “Университет 3.0” моделининг ривожлантириш истиқболлари.

Тадбиркорлик университети - университет-3.0 концепциясини шакллантириш чора-тадбирларини ишлаб чиқиш. Университет 3.0 модели асосида “Илмий мактаблар, трансфер ва инновациялар” бўйича олий таълим муассасаси ички муҳити таҳлили. Университет-3.0 модели асосида ОТМ мавжуд муаммоларини ҳал этиш борасида чора-тадбирлар ишлаб чиқиш. “Амалиётда инновацион таркибий ўзгаришлар ойнаси” методикаси бўйича ОТМда илмий тадқиқот ишлари самарадорлигини ошириш чора-тадбирларини ишлаб чиқиш йўллари.

4.3. Олий таълимда инсон ресурсларини бошқариш.

Олий таълимда инсон ресурсларини бошқаришнинг назарий-услубий асослари танқиди. Тизимли иқтисодий парадигма ва тизимли менежмент. Инсон ресурсларини бошқаришдаги янги тамойиллар ва концепция. Инсон ресурсларини бошқаришга бўлган ёндашувлар ва уларнинг танқидий таҳлили. Олий таълимда инсон ресурслари салоҳияти ва савиясига таъсир этувчи омиллар. Уларни идентификациялаш. Олий таълимда инсон ресурсларини бошқариш (HR) департаменти. Унинг функциялари. Олий таълимда инсон ресурсларини компьютер дастурлари орқали режалаштириш. Персонални стратегик режалаштириш. Олий таълимга мутахассисларни ёллаш: сифатли иш кучини

танлаш ва тараққий эттириш. Олий таълим муассасаларида хорижий университетларнинг инсон ресурсларини бошқариш тизимларини жорий этиш. Кадрлар савиясини назорат қилишда (Self Performance Appraisal ва KPI) механизмлари. Инсон ресурсларини бошқаришнинг илғор хорижий тажрибалари ва улардан республикамиз ОТМларида фойдаланиш. ОТМларда инсон ресурсларини бошқаришга инновацияларни жорий этиш муаммолари. Олий таълим муассасасининг кадрлар потенциалини аниқлаш муаммолари. Олий таълим муассасаларида инсон ресурслар салоҳияти, миқдори ва сифатини ошириш истиқболлари ва стратегиялари. Малакали кадрлар тайёрлаш сифатини ошириш, инсон капиталини меҳнат бозори талаблари асосида ривожлантириш.

4.4. Таълим менежментида PR – механизми.

Олий таълим тизимида ҳамкорликни ташкил этишнинг ташкилий-ҳуқуқий асосларини такомиллаштириш. Олий таълим муассасалари миссияси, истиқболи, имиджи, мақсади, вазифалари, стратегия ва тактикалари ҳақида ахборот очиклиги. Олий таълим муассасалари ва кадрлар буюртмачилари ўртасида ўзаро ҳамкорликдаги муаммо ва ечимлар. Ўзбекистондаги хорижий университетларнинг филиаллари тажрибаси. PR бўлимлари фаолияти. PR-технологиялари. Университетни битирганлар жамияти. Университетлар комплекси, кластерлар ва давлат хусусий сектор шерикчилиги асосида кадрларни тайёрлаш. Меҳнат бозоридаги хорижий ва маҳаллий тенденцияларни инобатга олиш. Кадрлар тайёрлашни прогнозлаш. Рақобатбардош ва компетент мутахассисларнинг индикаторлари. Олий таълим муассасаларида таълим сифатини таъминлаш жараёнида талабалар фикрини, битирганлар тавсиясини ва иш берувчиларнинг ҳамда ота-оналарнинг фикрини ўрганиш усуллари. Кадрлар тайёрлашдаги комплайнслар.

4.5. Молиявий ўз-ўзини таъминлаш жараёнида таълим муассасалари фаолиятини ташкил этиш ва бошқариш.

Олий таълим муассасаларининг молиявий мустақиллиги ва барқарорлигини таъминлаш, моддий-техник таъминотини мустаҳкамлаш. Олий таълим муассасаларини босқичма-босқич ўзини ўзи молиялаштириш тизимига ўтказиш ва молиявий барқарорлигини таъминлаш. Таълим муассасасини ўзини ўзи молиялаштириш тизимига ўтишнинг зарурияти, аҳамияти, йўллари. Таълим муассасаларини ўзини ўзи молиялаштириш тизимида ўқув, услубий, илмий, маънавий, маърифий ва ташкилий фаолиятини молиявий таъминотини ташкил этиш масалалари.

Олий таълим муассасаларининг молиявий мустақиллиги ва барқарорлигини таъминлаш, моддий-техник таъминотини мустаҳкамлаш, меҳнатга ҳақ тўлаш тизимини такомиллаштириш, молиялаштиришнинг самарали ва шаффоф механизмларини жорий этиш.

Олий таълим муассасаларининг таълим хизматлари экспорти ва қўшимча хизматлар кўрсатишга доир фаолиятини ривожлантириш.

Илм-фан ва илмий фаолиятни молиялаштириш тизимини такомиллаштириш ҳамда молиялаштириш манбаларини диверсификациялаш. Илмий лойиҳаларни хусусий сектор ва тармоқ ташкилотлари билан тенг шерикликда молиялаштириш амалиёти. Инновацион ишланмалар ва стартап лойиҳаларни молиялаштириш.

V. Малакавий аттестация

Тингловчиларнинг малакавий аттестацияси касбий, ўқув-методик ва илмий-методик фаолияти натижалари (электрон портфолиода қайд этилган кўрсаткичлари асосида), курсни тамомлагандан кейинги онлайн тест синовлари ҳамда Аттестация комиссиясида битирув ишини ҳимоя қилиш асосида ўтказилади.

Амалий машғулотларни ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Амалий машғулотларда тингловчилар ўқув модуллари доирасидаги ижодий топшириқлар, кейслар, ўқув лойиҳалари, соҳалар билан боғлиқ вазиятли масалалар асосида амалий ишларни бажарадилар.

Амалий машғулотлар замонавий таълим услублари ва инновацион технологияларга асосланган ҳолда ўтказилади. Бундан ташқари, мустақил ҳолда ўқув ва илмий адабиётлардан, электрон ресурслардан, тарқатма материаллардан фойдаланиш тавсия этилади.

Мустақил малака оширишни ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Мустақил малака ошириш қуйидаги шаклларни ўз ичига олади: очиқ ўқув машғулотлари ва маҳорат дарсларини ташкил этиш; иқтидорли ва истеъдодли талабалар билан ишлаш; илмий конференцияларда маъруза билан қатнашиш; илмий журналларда мақолалар чоп этиш; кўргазма ва танловларда иштирок этиш; илмий лойиҳаларда иштирок этиш; халқаро (импакт-факторли) нашрларда мақолалар эълон қилиш; ихтиро (патент), рационализаторлик таклифлари, инновацион ишланмаларга муаллифлик қилиш; монография, муаллифлик ижодий

ишлар каталогини тайёрлаш ва нашрдан чиқариш; ўқув адабиётлари (дарслик, ўқув қўлланма, методик қўлланма)ни тайёрлаш ва нашрдан чиқариш; фалсафа доктори (PhD) даражасини олиш учун ҳимоя қилинган диссертацияга илмий раҳбарлик қилиш.

Раҳбар кадрларнинг мустақил малака ошириш натижалари электрон портфолио тизимида ўз аксини топади.

Мустақил малака ошириш даврида раҳбарлар асосий иш жойи бўйича малакавий амалиётдан ўтадилар. Малакавий амалиёт даврида раҳбар асосий иш жойи бўйича таълим менежменти ва бошқарув стратегияси соҳасидаги мавжуд иш тажрибасини таҳлил қилади ҳамда соҳасидаги ислохотларнинг самарадорлигини таъминлаш мақсадида келгусида амалга ошириладиган ишлари бўйича ўз Ҳаракатлар дастурини ишлаб чиқади.

Дастурнинг ахборот-методик таъминоти

Модуллари ўқитиш жараёнида ишлаб чиқилган ўқув-методик материаллар, тегишли соҳа бўйича илмий журналлар, Интернет ресурслари, мультимедиа маҳсулотлари, электрон ва бошқа манбалардан фойдаланилади.

Шунингдек, таълим менежменти масалалари бўйича журналларда чоп этилган илмий мақолалар, халқаро ва республика конференциялари, семинарлар материаллари тавсия этилади.

АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

I. Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарлари

1. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қураимиз. – Т.: “Ўзбекистон”, 2017. – 488 б.
2. Мирзиёев Ш.М. Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. 1-жилд. – Т.: “Ўзбекистон”, 2017. – 592 б.
3. Мирзиёев Ш.М. Халқимизнинг розилиги бизнинг фаолиятимизга берилган энг олий баҳодир. 2-жилд. Т.: “Ўзбекистон”, 2018. – 507 б.
4. Мирзиёев Ш.М. Нияти улуғ халқнинг иши ҳам улуғ, ҳаёти ёруғ ва келажак фаёвон бўлади. 3-жилд.– Т.: “Ўзбекистон”, 2019. – 400 б.
5. Мирзиёев Ш.М. Миллий тикланишдан – миллий юксалиш сари. 4-жилд.– Т.: “Ўзбекистон”, 2020. – 400 б.

I. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар

6. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. – Т.: Ўзбекистон, 2018.
7. Ўзбекистон Республикасининг 2020 йил 23 сентябрда қабул қилинган “Таълим тўғрисида”ги ЎРҚ-637-сонли Қонуни.
8. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июнь “Олий таълим муасасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” ги 4732-сон Фармони.
9. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февраль “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги 4947-сон Фармони.
10. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрель “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли Қарори.
11. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 21 сентябрь “2019-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини инновацион ривожлантириш стратегиясини тасдиқлаш тўғрисида”ги ПФ-5544-сонли Фармони.
12. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 27 май “Ўзбекистон Республикасида коррупцияга қарши курашиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-5729-сон Фармони.
13. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 11 июль “Олий ва ўрта махсус таълим соҳасида бошқарувни ислоҳ қилиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-5763-сон Фармони.
14. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 11 июль “Олий ва ўрта махсус таълим тизимига бошқарувнинг янги тамойилларини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-4391-сонли Қарори.

15. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 27 август “Олий таълим муассасалари раҳбар ва педагог кадрларининг узлуксиз малакасини ошириш тизимини жорий этиш тўғрисида”ги ПФ-5789-сонли Фармони.

16. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 8 октябрь “Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги ПФ-5847-сонли Фармони.

17. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 29 октябрь “Илм-фанни 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги ПФ-6097-сонли Фармони.

18. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг 2020 йил 25 январдаги Олий Мажлисга Мурожаатномаси.

19. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 23 сентябрдаги “Олий таълим муассасалари раҳбар ва педагог кадрларининг малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги 797-сонли Қарори.

Ш. Махсус адабиётлар

20. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномасини ўрганиш ва кенг жамоатчилик ўртасида тарғиб этишга бағишланган илмий-оммабоп қўлланма. Муаллифлар гуруҳи. – Т.: Маънавият, 2019.

21. Баркалов С.А. Системный анализ и принятие решений.– Воронеж: НПП ВГУ, 2010. 662 с.

22. Белогуров А.Ю. Модернизация процесса подготовки педагога в контексте инновационного развития общества: Монография. — М.: МАКС Пресс, 2016. — 116 с. ISBN 978-5-317-05412-0.

23. Грибов В.Д., Никитина Л.П. Инновационный менеджмент: Учебное пособие / -М.: НИЦ Инфра-М, 2013. -311 с.: 60x90 1/16. – (Высшее образование). ISBN 978-5-16-004870-3.

24. Игнатова Н. Ю. Образование в цифровую эпоху: монография. М-во образования и науки РФ.– Нижний Тагил: НТИ (филиал) УрФУ, 2017. – 128 с. http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/54216/1/978-5-9544-0083-0_2017.pdf.

25. Исмаилов А.А, Жалалов Ж.Ж, Саттаров Т.К, Ибрагимходжаев И.И. Инглиз тили амалий курсидан ўқув-услугий мажмуа. Basic User/ Breakthrough Level A1/-Т.: 2011. – 182 б.

26. Ишмухамедов Р., Абдукодиров А., Пардаев А. Таълимда инновацион технологиялар (таълим муассасалари педагог-ўқитувчилари учун амалий тавсиялар). – Т.: “Истеъдод” жамғармаси, 2008. – 180 б.

27. Ишмухамедов Р., Абдукодиров А., Пардаев А. Тарбияда инновацион технологиялар (таълим муассасалари педагог-ўқитувчилари учун амалий тавсиялар). – Т.: “Истеъдод” жамғармаси, 2009. – 160 б.

28. Жариков В.В., Жариков И.А., Однолько В.Г., Евсейчев А.И. Управление инновационными процессами: учебное пособие / – Тамбов : Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2009. –180 с.

29. Олий таълим тизимини рақамли авлодга мослаштириш концепцияси. Европа Иттифоқи Эрасмус+ дастурининг кўмагида. https://hiedtec.ecs.uni-ruse.bg/pimages/34/3_UZBEKISTAN-CONCEPT-UZ.pdf.

30. Маҳмудов И.И. Бошқарув профессионализи: психологик таҳлил. – Т.: “Академия”, 2011. – 154 б.

31. Гуломов С.С. Менежмент асослари. Т.: “Ўзбекистон”, 2002. -368 б.

32. Усмонов Б.Ш., Хабибуллаев Р.А. Олий ўқув юрларида ўқув жараёнини кредит-модуль тизимида ташкил қилиш. Ўқув қўлланма. Т.: “Tafakkur” нашриёти, 2020 й. 120 бет.

33. Attila Pausits. Human Resource Management in Higher Education: Case Studies and Future Scenarios. 2015.

34. English for Specific Purposes. All Oxford editions. 2010, 204.

35. Lindsay Clandfield and Kate Pickering “Global”, B2, Macmillan. 2013. 175.

36. Marmar Mukhopadhyay. Quality Management in Higher Education. 2016.

37. João Rosa, Maria, A. Amaral. Quality Assurance in Higher Education: Contemporary Debates (Issues in Higher Education). 2014.

38. Steve Taylor “Destination” Vocabulary and grammar”, Macmillan 2010.

IV. Интернет сайтлар

39. <http://edu.uz> – Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

40. <http://lex.uz> – Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси

41. <http://bimm.uz> – Олий таълим тизими педагог ва раҳбар кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини оширишни ташкил этиш бош илмий-методик маркази

42. <http://ziyonet.uz> – Таълим портали Ziyonet

43. <http://natlib.uz> – Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхонаси

“КЕЛИШИЛГАН”:

Кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини оширишни ташкил этиш ҳамда мувофиқлаштириш бошқармаси бошлиғи _____ **Ф.Т.Эсанбобоев**

“ _____ ” _____ 2020 й.

М.Ў.

“ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН”:

Олий таълим тизими педагог ва раҳбар кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини оширишни ташкил этиш Бош илмий-методик маркази

директори _____ **Т.Т.Шоймардонов**

“ _____ ” _____ 2020 й.

М.Ў.

